

**KÓZKOWATE (COLEOPTERA, CERAMBYCIDAE) PARKU NARODOWEGO GÓR
STOŁOWYCH I JEGO OTULINY****LONGHORN BEETLES (COLEOPTERA, CERAMBYCIDAE) OF THE STOŁOWE
MOUNTAINS NATIONAL PARK AND ITS BUFFER ZONE**MAREK JANOSZEK¹, WIESŁAW SZCZEPAŃSKI², WOJCIECH T. SZCZEPAŃSKI³

¹ Park Narodowy Gór Stołowych, ul. Słoneczna 31, 57-350 Kudowa Zdrój,
e-mail: majan@vp.pl

² ul. Kościelna 34b/19, 41-103 Siemianowice Śląskie,
e-mail: wieslawszczepanski53@gmail.com

³ Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, Dział Przyrody, Pl. Jana III Sobieskiego 2,
41-902 Bytom; e-mail: w.szczepanski@muzeum.bytom.pl

ABSTRACT: The paper contains results of faunistic research in the Stołowe Mountains National Park and its buffer zone, conducted in the years 1994-2023. New data on the occurrence of 51 species of longhorn beetles are presented. Thirty-three of these species are new to the area and three have been recorded in the Western Sudetes for the first time: *Spondylis buprestoides*, *Arhopalus rusticus* and *Asemum striatum*. Moreover, several rare species were also found: *Saphanus piceus*, *Agapanthia intermedia*, *Obrium cantharinum*, *Oplosia cinerea* and *Saperda perforata*.

KEY WORDS: faunistics, new records, Poland, Western Sudetes Mountains, S Poland.

Wstęp

Badania nad chrząszczami na terenie Parku Narodowego Gór Stołowych (PNGS) prowadzone były sporadycznie począwszy od XIX wieku. Obszar PNGS jest stosunkowo słabo zbadany, w Katalogu Fauny Polski (Burakowski i in. 1990) dominują obserwacje z miejscowości uzdrowskich w otulinie Parku, takich jak Kudowa-Zdrój, Polanica-Zdrój i Duszniki-Zdrój. W naszej pracy przyjęliśmy, że dane z tych miejscowości dotyczą otuliny PNGS. Wiedza o chrząszczach Parku została ostatnio podsumowana w monografii (Tarnawski i Janoszek 2018).

Kózkowate (Cerambycidae) Parku Narodowego Gór Stołowych nie zostały jak dotąd kompleksowo opracowane. Wybrane informacje jednak można znaleźć w literaturze (np. Burakowski i in. 1990), gdzie m.in. podano dane dotyczące jedyne go chronionego gatunku – *Rosalia alpina* (Linnaeus, 1758), z miejscowości Duszniki-Zdrój [WR98]. Gatunek ten po raz pierwszy podany został przez Blottnera (1801), a następnie informacja o nim została powtórzona przez Letznera (1871) i Gerhardta (1910). W pracy Chudzickiej i in. (2001) wymieniono jeszcze kilka rzadkich gatunków, w tym *Agapanthia violacea* (Fabricius, 1775). Gatunek ten według obecnej wiedzy nie występuje w Polsce, a rekord ten prawdopodobnie dotyczy bliźniaczego gatunku *Agapanthia intermedia* Ganglbauer, 1884. Cennym źródłem informacji jest również Mapa Bioróżnorodności [online] (2024), gdzie podano dwa nowe gatunki dla tego obszaru: *Stenostola dubia* (Laicharting, 1784) i *Anisarhron barbipes* (Schrank, 1781).

Niniejsza praca w znacznym stopniu wypełnia lukę w wiedzy na temat kózkowatych tego obszaru.

Charakterystyka terenu badań

Park Narodowy Gór Stołowych został ustanowiony w roku 1993. Zajmuje on powierzchnię 6 340 ha, natomiast jego otulina 10 515 ha. Jest on położony na terenie Sudetów Środkowych, na północnym zachodzie Ziemi Kłodzkiej, przy granicy polsko-czeskiej (Kondracki 1994). Nazwa Góry Stołowe odzwierciedla ich krajobraz, którego charakterystycznymi elementami są przede wszystkim rozległe płaszczyny górskie. Góry te swoją unikalną rzeźbę zawdzięczają obecnym tutaj różnym formom erozji piaskowców. Najwyższymi wzniesieniami na obszarze parku są Szczeliniec Wielki (919 m n.p.m.) oraz Skalniak (915 m n.p.m.). Z ważniejszych miejscowości wymienić tu należy enklawę Karłów, położoną w centralnej części PNGS, znajdującą się na zewnętrznej granicy otuliny parku popularne uzdrowiska: Kudowa-Zdrój, Duszniki-Zdrój i Polanica-Zdrój oraz pozostałe miejscowości: Lewin Kłodzki, Szczytna i Radków (Ryc. 1, 2) (Kabała i in. 2018).

Na terenie Parku i otuliny stwierdzono występowanie 18. typów zbiorowisk leśnych i zaroślowych. W składzie gatunkowym drzewostanów dominuje wg miąższości świerk *Picea abies* (L.) H. Karst (66,6%) i buk zwyczajny *Fagus sylvatica* L. (13,5%), kolejne gatunki to modrzew europejski *Larix decidua* Mill. (7,3%), brzoza *Betula pendula* Roth. (3,7%) oraz klon jawor *Acer pseudoplatanus* L. (3,2%). Niewielki udział mają ponadto: jesion wyniosły *Fraxinus excelsior* L., sosna pospolita *Pinus sylvestris* L., olsza czarna *Alnus*

glutinosa (L.) Gaertn. i szara *Alnus incana* (L.) Moench, jodła pospolita *Abies alba* Mill., klon zwyczajny *Acer platanoides* L., wiązy *Ulmus* spp., topola osika *Populus tremula* L., wiśnia ptasia *Prunus avium* L., jarzęb popolity *Sorbus aucuparia* L., lipa drobnolistna *Tilia cordata* Mill. oraz wierzby *Salix* spp. (Kački i in. 2018, Miścicki i in. 2018).

Material i metody

Badania w latach 1994-2003, 2010-2017 i 2019-2020 prowadził Marek Janoszek (MJ), ponadto uzupełniające obserwacje w roku 2023 przeprowadzili: Wojciech T. Szczepański i Wiesław Szczepański (WTS/WS). Badania prowadzono przy zastosowaniu różnych metod (otrząsanie, czerpakowanie, na upatrzonego). Tam gdzie było to zasadne wykorzystano czynny materiał lęgowy larw kózek celem wyhodowania gatunków, zwłaszcza tych o skrytym trybie życia. W przypadku gatunków pospolitych odnotowywano zazwyczaj tylko ich obecność, odłowione imagines znajdują się w kolekcjach autorów.

Przy opisie miejsc obserwacji poszczególnych gatunków wykorzystano aktualny podział PNGS na trzy obwody ochronne (O. O.): Szczeliniec, Czerwona Woda i Bukowina (utworzone w 2010 roku z siedmiu poprzednio istniejących). Obserwacje prowadzone w otulinie parku (otl.) zostały przypisane do odpowiednich miejscowości, tj. Kudowa-Zdrój (w tym dwa przysiółki: Pstrążna i Jakubowice), Duszniki-Zdrój, Polanica-Zdrój, Radków, Kulin Kłodzki, Łężyce, Pasterka, Jeleniów, Wambierzyce i enklawa (enkl.) Karłów. Teren badań objął sześć kwadratów UTM:

WR88, WR89, WR98, WR99, XR08 i XR09.

Przy ocenie częstości występowania gatunków wykorzystano uproszczoną metodę Strojnego (1974), tj.:

P – gatunki pospolite i dość pospolite.

N – gatunki nieczęste i dość rzadkie.

R – gatunki rzadkie oraz bardzo rzadkie.

N/P i N/R – gatunki o dużych fluktuacjach liczebności pomiędzy latami.

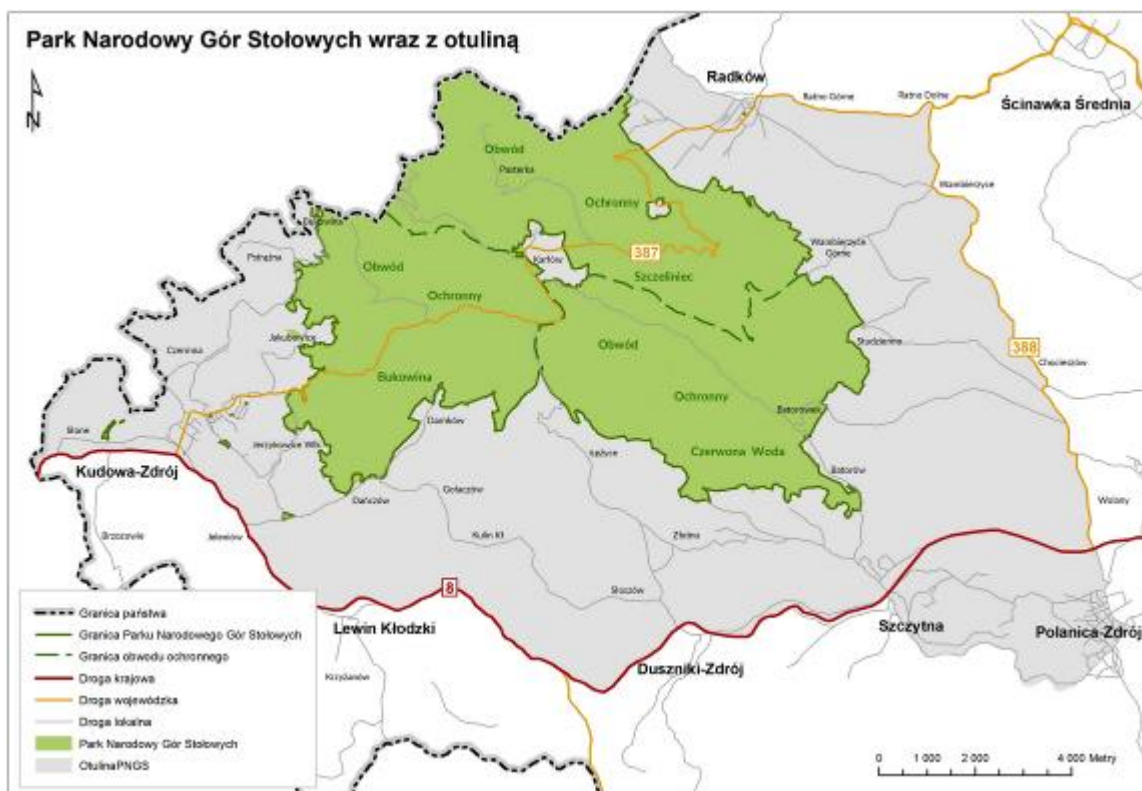
RE? – gatunki historyczne, wymagające potwierdzenia nowymi obserwacjami.

Nazewnictwo i układ systematyczny przyjęto za Katalogiem Chrząszczy Palearktyki (Löbl i Smetana 2010) wraz z późniejszymi poprawkami (Danilevsky 2024).

Wyniki

Niniejsze badania pozwoliły na wykazanie lub potwierdzenie występowania na obszarze parku 47 gatunków kózkowatych. W pracy uwzględniono również dwie współczesne obserwacje *Anisarthron barbipes* (Schrank, 1851) i *Stenostola dubia* (Laicharting, 1784) (Mapa Bioróżnorodności [online] 2024).

Poniższy wykaz przedstawia listę 62 gatunków dotychczas stwierdzonych na terenie Parku i jego otuliny, w tym 11 gatunków już tylko o charakterze historycznym. Gwiazdką (*) oznaczono trzy gatunki nowe dla Sudetów Zachodnich.

Rycina 1. Mapa terenu badań (PNGS, Małgorzata Fugowska).
Figure 1. Map of the research area (PNGS, Małgorzata Fugowska).

Rycina 2. Krajobraz Gór Stołowych, widok na Szczeliniec Wielki i Mały (fot. M. Janoszek).
Figure 2. Landscape of the Stołowe Mountains, view on Szczeliniec Wielki and Mały (photo M. Janoszek).

Prioninae Latreille, 1802

Prionus coriarius (Linnaeus, 1758) (N/R)

O.O. Bukowina [WR98], 22.07.2014 – 1♀ na wywrocie *Fagus sylvatica* L., obs. MJ.

Lepturinae Latreille, 1802

Rhagium inquisitor (Linnaeus, 1758) (P)

O.O. Szczeliniec [WR99], 14.08.2023 – 2 larwy i 1♀ w kolebkach poczwarkowych w wywrocie *Picea abies* (L.) H.Karst); **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 16.04.1998 – 2 exx. pod korą wywrotu *P. abies*; 21.06.1999 – 2 exx. na stosie drewna opałowego *P. abies*; **O.O. Bukowina** [WR99], 9.05.2013 – 1♂ na pniu *P. abies*; 7.06.2013 – 1♀ na stosie drewna opałowego *Pinus sylvestris* L.; 18.05.2017 – 2 exx. na stosie drewna opałowego *P. abies*; 14.06.2020 – 1 ex. na stosie drewna opałowego *P. abies*, obs. MJ; **O.O. Bukowina – Przełęcz Lisia** [WR99], 15.08.2023 – liczne żerowiska w pniakach, wałkach i dłuźcach pochodzących z cięć sanitarnych, polegających na usuwaniu drzew zasiedlonych, głównie przez kornika drukarza *Ips typographus* L., 1758 w drzewostanach świerkowych, obs. WTS/WS.

Gatunek wykazany został wcześniej ze **Szczelińca Wielkiego** [WR99] – O.O. Szczeliniec, 1984 – obs. J. Kania (Mapa Bioróżnorodności [online] 2024).

Rhagium bifasciatum (Fabricius, 1775) (N)

O.O. Szczeliniec [WR99], 16.06.1995 – 1 ex.; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 10.05.1995 – kilka imagines w kolebkach poczwarkowych w leżaninie *Picea abies*; 18.07.1995 – kilka exx. na suchych

pniakach *P. abies*; 12.06.1996 – 1 ex. na Apiaceae i 1 ex. na okorowanej dłuźcy *P. abies*, 11.06.1997 – 1 ex. na mygle drewna *P. abies*; **O.O. Bukowina** [WR99], 8.05.2013 – 1 ex. na pędzie borówki czernicy *Vaccinium myrtillus* L., obs. MJ.

Dane historyczne odnoszące się do tego gatunku pochodzą z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] – obs. Śliwiński (Burakowski i in. 1990).

Rhagium mordax (De Geer, 1775) (N)

O.O. Czerwona Woda [WR99], 29.05.1995 – 1 ex. w locie na uprawie *Picea abies*; 17.05.1996 – 1 ex. na liściu *Sorbus aucuparia* L.; **O.O. Bukowina** [WR98], 28.04.1994, 2 exx. na stosie opału *P. abies*; [WR99], 13.04.2000 – 1♀ na kłodzie *Quercus robur* L.; 27.05.2017 – 1 ex. na dłuźcy *P. abies*; **enkl. Karłów** [WR99] 8.06.1995 – 1 ex. na drewnianym płocie przy posesji; obs. MJ.

Wcześniej podany był z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] – obs. Śliwiński (Burakowski i in. 1990).

Oxymirus cursor (Linnaeus, 1758) (N)

O.O. Czerwona Woda [WR99], 18.05.1995 – 1♀ w pułapce feromonowej na kornika drukarza (feromon Pheroprax); 25.05.1995 – 1♂ na uschniętym *Picea abies*; 26.05.1995 – 1♂ w locie; 01.06.1995 – 1♀ w pułapce feromonowej na kornika drukarza (feromon Pheroprax); 16.06.1995 – 1♂ czerpakowanie roślinności przydrożnej; 23.06.1995 – 1♂ na gałęzi 20 letniego okazu *P. abies*; 18.07.1995 – 2♀♀ czerpakowanie roślinności przydrożnej; 12.06.1996 – 1 ex.; **O.O. Bukowina** [WR98], 23.05.1995 – 1♀ w locie; obs. MJ.

Znany wcześniej z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] – obs. Śliwiński (Burakowski i in. 1990).

Stenocorus meridianus (Linnaeus, 1758) (RE?)

Wykazany z miejscowości **Kudowa-Zdrój** [WR88] (Śliwiński 1961).

Pachyta quadrimaculata (Linnaeus, 1758) (N)

O.O. Czerwona Woda [WR99], 27.06.1996 – 1 ex. na *Anthriscus sylvestris* L.; **O.O. Bukowina** [WR98], 18.06.1996 – 1 ex. na *A. sylvestris*; 7.08.1996 – 1 ex. złowiony podczas czerpakowania *Heracleum sphondylium* L.; 15.05.1998 – 1 ex. na *Filipendula ulmaria* (L.) Maxim.; 16.07.1999 – 2 exx. na *F. ulmaria*; **otl. Kulin Kłodzki** [WR98], 11.07.1997 – 1 ex. złowiony podczas czerpakowania *Angelica sylvestris* L.; obs. MJ.

Evodinus clathratus (Fabricius, 1792) (N/P)

O.O. Szczeliniec [WR99], 25.05.2002 – 1 ex. z otrząsania pędów *Betula pendula* Roth; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 5.05.1995 – 1 ex. na drewnianym płocie; 14.06.1995 – 3 exx. na kwiatostanach *Sorbus aucuparia*; 05.06.1996 – 1 ex. na *Taraxacum officinale* L.; 7.06.1996 – 1 ex. na Apiaceae i 5 exx. na *Sorbus aucuparia*; 12.06.1996 – 10 exx. na Apiaceae; **O.O. Bukowina** [WR98], 21.05.1996 – 1 ex. czerpakowanie *Anthriscus sylvestris*; 18.06.1996 – 2 exx. podczas czerpakowania *A. sylvestris*, 2.07.2020 – 1 ex. na wilgotnej łące; obs. MJ.

Wykazany wcześniej z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] – obs. Śliwiński (Burakowski i in. 1990) i ze **Szczelińca Wielkiego** [WR99] – coll. IBL 1992 (Mapa Bioróżnorodności [online] 2024).

Carilia virginea (Linnaeus, 1758) (N/P)

O.O. Szczeliniec [WR99], 21.06.1995 – kilka exx. na *Chaerophyllum hirsutum* L., *Aegopodium podagraria* L. i *Angelica sylvestris*; 9.07.1997 – 2 exx. na *Heracleum sphondylium*; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 17.06.1995 – 1 ex. na liściu *Vaccinium myrtillus*; 21.06.1995 – 1 ex. na *Cirsium oleraceum* (L.) Scop.; 10.06.2000 – 1 ex. podczas czerpakowania; 19.06.2002 – 2 exx. podczas czerpakowania; **O.O. Bukowina** [WR99], 12.06.1996 – 2 exx. na *Rosa canina* L. i 1 ex. na Apiaceae; 16.07.1999 – 1 ex. z *Filipendula ulmaria*; 19.06.2000 – 1 ex. z *Knautia arvensis* (L.) Coult., 26.05.2012 – 1 ex. z *Rubus* sp.; [WR98], 19.06.1997 – 1 ex. podczas czerpakowania łąki; 10.07.1997 – 1 ex. podczas czerpakowania łąki; [WR98], 27.06.1995 – 2 exx. na *Phyteuma spicatum* L.; 12.06.1996 – 1♂ i 1♀ na *R. canina*; 10.07.1997 – 1 ex. na *H. sphondylium*; [WR89], 12.06.1996 – 1 ex. na Apiaceae; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 10.06.1995 – 1 ex. na Apiaceae; 20.06.1996 – 2 exx. na *K. arvensis*; obs. MJ.

Wykazany wcześniej z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] – obs. Śliwiński (Burakowski i in. 1990).

Dinoptera collaris (Linnaeus, 1758) (N)

O.O. Szczeliniec [WR99], 7.06.1996 – 1 ex. na Apiaceae; 10.06.2000 – 2 exx. w czerpak; **O.O. Bukowina** [WR99], 14.07.1998 – 1 ex. z *Filipendula ulmaria*; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 8.07.1995 – 1 ex. w pajęczynie na *Viburnum opulus* L.; 22.06.2003 – 1 ex. w czerpak; obs. MJ.

***Pidonia lurida* (Fabricius, 1792) (N/P)**

O.O. Czerwona Woda [WR99], 6.06.2000 – 1 ex. z *Aegopodium podagraria*, **O.O. Bukowina** [WR98], 27.06.1995 – kilka exx. w czerpak; 18.05.1996 – 2 exx. w czerpak; 18.06.1996 – 1 ex. z *Anthriscus sylvestris*; 28.06.1996 – 8 exx. w czerpak; 19.06.1997 – 5 exx. na Apiaceae; obs. MJ.

***Grammoptera ruficornis* (Fabricius, 1781) (R)**

O.O. Bukowina [WR98], 17.05.2000 – 1 ex. w czerpak; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 20.06.1996 – 1 ex. z liścia *Crataegus monogyna* Jacq.; 4.07.1996 – 1 ex. z Apiaceae; 13.06.1997 – 1 ex. w czerpak; obs. MJ.

***Alosterna tabacicolor* (De Geer, 1775) (P)**

O.O. Bukowina [WR99], 12.06.1996 – 1 ex. na Apiaceae; [WR98], 27.06.1995 – kilka exx. na Apiaceae; 18.06.1996, kilka exx. podczas czerpakowania roślinności zielnej; 28.06.1996 – 8 exx. na *Leucanthemum vulgare* Lam., *Centaurea jacea* L., *Rhinanthus* sp., *Heracleum sphondylium* i *Knautia arvensis*; 13.08.1996 – kilka exx. na *H. sphondylium*, *Senecio nemorensis* L., *Cirsium oleraceum* i *Urtica dioica* L.; 20.08.1996 – 4 exx. na *H. sphondylium*, *S. nemorensis* i *Rhinanthus* sp.; 19.06.1997 – 3 exx. podczas czerpakowania ziołorośli; 27.06.1997 – 16 exx. podczas czerpakowania ziołorośli, 16.07.1998 – 1 ex. w czerpak; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR89], 12.06.1996 – 1 ex. na Apiaceae; 13.06.1997 – 2 exx. podczas czerpakowania ziołorośli; obs. MJ.

***Pseudovadonia livida bicarinata* (Arnold, 1869) (P)**

O.O. Szczeliniec [WR99], 17.07.1995 – 2 exx. na *Achillea millefolium* L. na poboczu szosy; **O.O. Bukowina** [WR98], 28.06.1996 – ponad 20 exx. podczas czerpakowania *Leucanthemum vulgare*, *Centaurea jacea*, *Heracleum sphondylium*, *Knautia arvensis* i *Rhinanthus* sp.; 10.07.1997 – kilka exx. podczas czerpakowania *H. sphondylium*, *Senecio nemorensis* i *Rhinanthus* sp.; 3.07.2020 – 1 ex. w czerpak; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 8.07.1995 – 5 exx. na Apiaceae wzdłuż torowiska na skraju lasu; 12.07.1995 2 exx. na *A. millefolium* na poboczu polnej drogi; 05.07.1996 – 1 ex. na Apiaceae, 14.06.2020 – 3 exx. w czerpak; [WR98], 10.06.2000 – 2 exx. na *A. millefolium* i *K. arvensis*; obs. MJ.

***Stictoleptura maculicornis* (De Geer, 1775) (N/R)**

O.O. Bukowina [WR99], 19.06.2000 – 2 exx. w czerpak, obs. MJ.

***Stictoleptura rubra* (Linnaeus, 1758) (P)**

O.O. Szczeliniec [WR99], 21.07.1994 – kilka exx. na kilkuletniej uprawie *Picea abies*; 8.07.1995 – 1♂ na *Angelica sylvestris* i 1♀ w locie; 14.07.1995 – kilka exx. na pniakach *P. abies* i w locie; 15.06.2000 – 1♂ ex cult. z żer. pobranego 25.04.2000 z leżaniny *P. abies*; **O.O. Czerwona Woda** [XR08], 18.08.1997 – 2 exx. na *Heracleum sphondylium* i *A. sylvestris*; **O.O. Bukowina** [WR98], 7.08.1996 – 1 ex. podczas czerpakowania *H. sphondylium*; [WR89], 8.08.1996 – 2♀♀ na stosie drewna opałowego *P. abies*; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 12.07.1995 – kilka exx. na Apiaceae wzdłuż starego torowiska; 5.08.2011 – kilka exx. na Apiaceae; 27.07.2012 – kilka exx. na

Apiaceae; obs. MJ; **O.O. Szczeliniec** – płn. zbocze Szczelińca Wielkiego [WR99], 14.08.2023 – 2♀♀ na pniaku *P. abies*, 2♀♀ na *Senecio nemorensis*; **O.O. Szczeliniec** – ekoton po wschodniej stronie Karłowa [WR99], 14.08.2023 – ponad 20 exx. na Apiaceae i 1 ex. na *Carduus* sp.; **O.O. Czerwona Woda** – ekoton po wschodniej stronie Wambierzyc Górnych [XR09], 15.08.2023 – ponad 10 exx. na *Angelica sylvestris*; **O.O. Bukowina – rejon Przelęczy Lisiej** [WR99], 15.08.2023 – ponad 30 exx., obserwacja nalatujących imaginek na ścięte *P. abies*, zasiedlone głównie przez kornika drukarza, pojedyncze samce na kwiatach ostreżyny *Rubus plicatus* W. et N., obs. WTS/WS.

Anastrangalia sanguinolenta (Linnaeus, 1760) (P)

O.O. Szczeliniec [WR99], 6.07.1995 – wiele exx. na Apiaceae, głównie na *Aegopodium podagraria*; 21.07.1995 – kilka exx. na *Chaerophyllum hirsutum*, *A. podagraria* i *Angelica sylvestris*; 10.07.1997 – ponad 10 exx. podczas czerpakowania *Heracleum sphondylium*; 31.07.1997 – 6 exx. na *A. sylvestris*; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 21.07.1996 – 1 ex. na Apiaceae; 09.08.1996 – 7 exx. podczas czerpakowania *Pimpinella major* L. Huds; 10.07.1997 – 4 exx. na Apiaceae; 31.07.1997 – 1 ex. na *A. sylvestris*; [XR08], 18.08.1997 – 1 ex. na *H. sphondylium*; **O.O. Bukowina** [WR99], 18.06.1996 – 2 exx. na *Anthriscus sylvestris*; 8.08.1996 – 1 ex. na Apiaceae; 4.06.2010 – 1 ex. na stosie drewna *Picea abies*; [WR98], 18.06.1996 – 2 exx. podczas czerpakowania *A. sylvestris*; 20.08.1996 – 3 exx. podczas czerpakowania ziołorośli, takich jak *H. sphondylium*, *Cirsium oleraceum*,

Petasites sp. i *Senecio nemorensis*; [WR89], 8.08.1996 – 3 exx. podczas czerpakowania *H. sphondylium*, **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 08.07.1995 – kilkanaście exx. na skraju lasu wzdłuż starego torowiska podczas czerpakowania z Apiaceae; obs. MJ; **O.O. Czerwona Woda** – ekoton po wschodniej stronie Wambierzyc Górnych [XR09], 15.08.2023 – 1♀, na *Angelica sylvestris*; **O.O. Bukowina – rejon Przelęczy Lisiej** [WR99], 15.08.2023 – 1♀ na kwiatach ostreżyny *Rubus plicatus*, obs. WTS/WS.

Judolia sexmaculata (Linnaeus 1758) (N/P)

O.O. Szczeliniec [WR99], 16.06.1995 – 1 ex. na liściu *Sorbus aucuparia*; 21.06.1995 – 1 ex. na *Cirsium oleraceum*; 21.06.1995 – kilka exx. na *Chaerophyllum hirsutum*, *Aegopodium podagraria* i *Angelica sylvestris*; 9.07.1997 – 7 exx. na *Heracleum sphondylium*; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 7.06.1996 – 1 ex. na Apiaceae; 12.06.1996 – 1 ex. na *S. aucuparia* i 10 exx. na Apiaceae; 10.07.1997 – 4 exx. na *H. sphondylium*; 6.06.2000 – 1 ex. na *A. podagraria*; obs. MJ.

Znany także z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] – obs. Śliwiński (Burakowski i in. 1990), ponadto z **Karłowa** [WR99], **Pasterki** [WR99] i **Jeleniowa** [WR98] (Chudzicka et al. 2001).

Pachytodes cerambyciformis (Schränk von Paula, 1781) (P)

O.O. Szczeliniec [WR99], 17.07.1995 – kilka exx. na *Angelica sylvestris* i *Aegopodium podagraria*; 12.06.1996 – 1 ex. na Apiaceae; 27.06.1996 – 1 ex. na czole ściętego *Picea abies*; 28.06.1996 – 1 ex. na liściu *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.;

9.07.1997 – 3 exx. na *Heracleum sphondylium*; 9.07.1997 – 1 ex. na *A. podagraria*; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 12.06.1996 – 1 ex. w czepak z Apiaceae; 19.08.1996 – 2 exx. w czepak z Apiaceae; **O.O. Bukowina** [WR98], 9.07.1997 – 9 exx. podczas czepakowania Apiaceae, głównie *H. sphondylium*; 16.07.1999 – 1 ex. na Apiaceae; [WR89], 29.06.2000 – 2 exx. w czepak z *Filipendula ulmaria*; [WR99], 3.07.2020 – 1 ex. na Apiaceae; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 8.07.1995 – kilkanaście exx. na Apiaceae na skraju lasu wzdłuż starego torowiska obs. MJ.

Wykazany wcześniej z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] – obs. Śliwiński (Burakowski i in. 1990).

***Rutpela maculata* (Poda von Neuhaus, 1761) (N/P)**

O.O. Szczeliniec [WR99], 9.08.1996 – 7 exx. podczas czepakowania *Pimpinella major*; 2.07.2014 – 1 ex. na *Cirsium arvense* (L.) Scop; 7.07.2014 – 1 ex. na *Achillea millefolium*; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 31.07.1997 – 1 ex. na *Angelica sylvestris*; **O.O. Bukowina** [WR98], 27.06.1995 – 1 ex. w locie; 10.07.1997 – 1 ex. na *Heracleum sphondylium* i 1 ex. na *Rosa canina*; 16.07.1999 – 2 exx. w czepak z Apiaceae; [WR99], 17.07.2013 – kilka exx. w czepak z Apiaceae; 3.07.2020 – 1 ex. w czepak; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 8.07.1995 – 1 ex. na *A. sylvestris* na skraju lasu wzdłuż starego torowiska; 2.07.2012 – 1 ex. w czepak z Apiaceae; **otl. Kulin Kłodzki** [WR98], 24.07.1997 – 1 ex. na *Filipendula ulmaria* na skraju boru Św.; obs. MJ; **O.O. Szczeliniec** – ekoton po wschodniej stronie Karłowa [WR99], 14.08.2023 – 2 exx. na Apiaceae i 1 ex. na *Carduus* sp.; **O.O. Czerwona Woda** –

ekoton od wschodniej strony Wambierzyc Górnych [XR09], 15.08.2023 – 1 ex. na *A. sylvestris* i 2 exx. na *Cirsium oleraceum*, obs. WTS/WS.

***Leptura quadrifasciata* Linnaeus, 1758 (N/R)**

Otl. Kudowa-Zdrój [WR88], 14.07.1994 – 2♂♂ i 2♀♀ na pniakach *Alnus glutinosa* na brzegu potoku Bystra; 20.06.2000 – 1 ex. na *Filipendula ulmaria*; 6.08.2000 – 2 exx. na *Tanacetum vulgare* L.; 14.07.2012 – kilka exx. na Apiaceae; obs. MJ; **O.O. Szczeliniec** – ekoton po wschodniej stronie Karłowa [WR99], 14.08.2023 – 1 ex. na Apiaceae; obs. WTS/WS.

Wcześniej wykazany z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] (Zeller 1841).

***Stenurella melanura* (Linnaeus, 1758) (P)**

O.O. Szczeliniec [WR99], 8.07.1996 – 4 exx. podczas czepakowania *Pimpinella major*; 9.07.1997 – kilka exx. podczas czepakowania *Aegopodium podagraria*; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 6.07.1995 – kilka exx. na Apiaceae; 9.08.1996 – 2 exx. na *Pimpinella saxifraga* L.; 10.07.1997 – 4 exx. na *Heracleum sphondylium*; **O.O. Bukowina** [WR99], 15.07.1998 – 2 exx. na *H. sphondylium*; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 8.07.1995 – 1 ex. na Apiaceae; 11.07.1995 – 1 ex. na Apiaceae; 17.06.1996 – 1 ex. podczas czepakowania roślinności zielnej; 20.06.1996 – 2 exx. na *Knautia arvensis*; 5.07.1996 – 3 exx. podczas czepakowania *H. sphondylium*, *A. podagraria* i *Achillea millefolium*; 10.07.1997 – ponad 10 exx. na *H. sphondylium*; 7.07.2013 – kilka exx. na kwiatach *K. arvensis*; obs. MJ; **O.O. Szczeliniec** – ekoton po wschodniej stronie Karłowa [WR99], 14.08.2023 –

8 exx. na Apiaceae i 2 exx. na *Carduus* sp.; obs. WS/WTS.

Wcześniej wykazany z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] (Zeller 1841).

***Stenurella nigra* (Linnaeus, 1758) (N)**

O.O. Bukowina [WR98], 18.06.1996 – 1 ex. podczas czerpakowania *Anthriscus sylvestris*; 28.06.1996 – 1 ex. podczas czerpakowania *A. sylvestris*; [WR89], 13.06.1997 – 6 exx. podczas czerpakowania roślinności ziółoroślowej; obs. MJ.

Spondylidinae Audinet-Serville, 1832

Spondylis buprestoides* (Linnaeus, 1758) (R)

O.O. Czerwona Woda [WR99], 21.08.1995 – 1 ex. rozdeptany na świerkowej kładce; 18.08.1997 – 1 ex. na stosie drewna *P. abies*; [WR98], 31.07.1997 – 1 ex. na ściętym i okorowanym *P. abies*, **O.O. Bukowina** [WR99], 28.06.2017 – 1 ex. na pniaku *P. abies*; obs. MJ.

Arhopalus rusticus* (Linnaeus, 1758) (N/R)

O.O. Szczeliniec [WR99], 26.07.1995 – wiele larw pod płatami kory suchego *Picea abies* do wys. 2 m; 27.07.1995 – 1 ex. na pniaku *P. abies*, 19.08.1996 – 1 ex. na okorowanej dłuźycy *P. abies*; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 26.07.1996 – 2 exx. w szczelinach kory *P. abies*; 14.07.2000 – 1 ex. w pułapce feromonowej na kornika drukarza (feromon Pheroprax); **O.O. Bukowina** [WR99], 16.06.2019 – 1 ex. na drewnianym ogrodzeniu; 1.07.2020 – 1 ex. w pułapce feromonowej na kornika drukarza (feromon Pheroprax); obs. MJ.

Asemum striatum* (Linnaeus, 1758) (R)

O.O. Szczeliniec [WR99], 25.05.1995 – 1 ex. na nabiegu korzeniowym *P. abies*; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 27.05.1998 – 1 ex. na świeżo okorowanym pniaku *P. abies*; 11.05.2000 – 1 ex. na pniaku *P. abies*; obs. MJ.

***Tetropium castaneum* (Linnaeus, 1758) (P)**

O.O. Szczeliniec [WR99], od 6.06 do 10.07.1994 – 4 exx. na okrzęsanych żerdziach, stosach opału i nabiegu korzeniowym *P. abies*, zasiedlonego głównie przez kornika drukarza; 29.05.1995 i 21.07.1995 – 2 exx. na stosie opału i okorowanym pniaku *P. abies*; 9.06.1995 – 4 exx., w tym na okorowanych dłuźycach *P. abies* (2 exx) oraz po 1 ex. na stosie opału i w locie; 7.06.1996 – 1 ex. na wywrocie świerkowym *P. abies*; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 27.07.1995 – 1 ex. na okorowanej dłuźycy świerkowej *P. abies*; 28.06.1996 – 1 ex.; 8.08.1996 – 1 ex. na *P. abies*; 16.04.1998 – 1 ex.; 26.05.1998 – 1 ex. na *P. abies*; 25.06.1999 – 3 exx. na pułapce klasycznej, tj. na ściętym, zdrowym *P. abies*; **O.O. Bukowina** [WR99], 14.06.2020 – 1 ex. na stosie drewna *P. abies*; obs. MJ; **O.O. Szczeliniec** – ekoton po północnej stronie Karłowa [WR99], 14.08.2023 – liczne otwory wylotowe w wywrocie *P. abies*; **O.O. Bukowina – Przełęcz Lisia** [WR99], 15.08.2023 liczne żerowiska na wałkach z pozyskanego posuszu *P. abies*, zasiedlonego głównie przez kornika drukarza; obs. WTS/WS.

Gatunek wykazany wcześniej z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] – obs. Śliwiński (Burakowski i in. 1990).

***Tetropium fuscum* (Fabricius, 1787)**
(RE?)

Wykazany z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] – obs. Śliwiński (Burakowski i in. 1990).

***Anisarthron barbipes* (Schrank, 1851)**
(R)

Wykazany z miejscowości **Radków** [WR99] – coll. IBL 1992 (Mapa Bioróżnorodności [online] 2024).

***Saphanus piceus* (Laicharting, 1784)**
(Ryc. 3) (R)

O.O. Szczeliniec [WR99], 15.07.1997 –

1 ex. w pułapce Barbera wystawionej 15.06.1997; **O.O. Bukowina** [WR99], 28.06.2013 – 1 ex. na pniaku *F. sylvatica*; 19.06.2000 – 1 ex. pod odstającą korą *S. aucuparia*; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR98], 15.07.1994 – 1 ex. na stosie świeżych żerdzi *P. abies* przy pniakach *A. glutinosa* na brzegu potoku; 14.07.1997 – 1 ex. j.w.; obs. MJ.

Wykazany wcześniej z trzech lokalizacji: **Kudowa-Zdrój** [WR88], dolina **Pośnej** i **Rogowa Kopa** [WR99] (Chudzicka et al. 2001).

Rycina 3. *Saphanus piceus*, samica (fot. M. Janoszek).

Figure 3. *Saphanus piceus*, female (phot. M. Janoszek).

Rycina 4. *Obrium cantharinum*, samica (fot. M. Janoszek).

Figure 4. *Obrium cantharinum*, female (phot. M. Janoszek).

Cerambycinae Latreille, 1802

***Obrium brunneum* (Fabricius, 1792) (N)**

O.O. Szczeliniec [WR99], 19.06.2002 – 3 exx. podczas czerpakowania ziołorośli;

O.O. Bukowina [WR99], 7.08.1996 – 1 ex. podczas czerpakowania roślinności przydrożnej; 19.06.1997, 2 exx. podczas czerpakowania ziołorośli; [WR89], 13.06.1997 – 6 exx. podczas czerpakowania ziołorośli; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 28.05.1995 – 1 ex. w locie w parku zdrojowym; obs. MJ.

***Obrium cantharinum* (Linnaeus, 1767)** (Ryc. 4) (R)

O.O. Bukowina [WR98], 25.06.2020 – 1 ex. na stosie liściastego drewna opałowego, obs. MJ.

Znany wcześniej z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] (Horion 1975).

***Molorchus minor* (Linnaeus, 1758) (P)**

O.O. Szczeliniec [WR99], 30.05.1995 – 1 ex. pod korą leżącego pnia *Picea abies*; 16.06.1995 – 1 ex. w czerpak; 19.06.2002 – 1 ex. w czerpak; 21.07.1995 – 1 ex. podczas czerpakowania Apiaceae; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 7.06.1996 – 2 exx. na Apiaceae; 12.06.1996 – 10 exx. na Apiaceae; 16.07.1999 – 1 ex. na *Heracleum sphondylium*; **O.O. Bukowina** [WR98], 18.06.1996 – 4 exx. podczas czerpakowania *Anthriscus sylvestris*; [WR99], 13.06.2013 – 5 exx. na Apiaceae; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 11.07.1995 – 1 ex. podczas czerpakowania ziołorośli; [WR88], 13.06.1997 – 1 ex. w locie; obs. MJ; **O.O. Szczeliniec** – ekoton wzdłuż czerwonego szlaku po północnej stronie Karłowa [WR99], 14.08.2023 – liczne żerowiska w gałęziach świerkowych *P. abies*; **O.O. Bukowina** – **Przełęcz Lisia**

[WR99], 15.08.2023, liczne żerowiska w gałęziach *P. abies*; obs. WTS/WS.

Gatunek wykazany wcześniej z **Wambierzyc** [XR09] (Koltze 1873).

***Stenopterus rufus* (Linnaeus, 1767) (RE?)**

Wykazany z miejscowości **Kudowa-Zdrój** [WR88] (Śliwiński 1961).

***Rosalia alpina* (Linnaeus, 1758) (RE?)**

Gatunek prawdopodobnie nie występujący już na obszarze Sudetów Zachodnich, historyczne stanowisko pochodzi z okolic miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] (Blottner 1801, Letzner 1871, Gerhardt 1910).

***Aromia moschata* (Linnaeus, 1758) (N)**

O.O. Szczeliniec [WR99], 28.07.1995 – 1 ex. przy ścieżce na Szczeliniec Wielki;

O.O. Bukowina [WR98], 10.08.2014 – 1 ex. na upatrzonogo; **enkl. Karlów** [WR99], 21.06.1999 – 1 ex. na *Salix fragilis* L., 18.06.2001 – 1 ex. tamże; 23.08.2020 – 1 ex. w czerpak na łące, **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 11.07.1996 – 1 ex. na *Aegopodium podagraria*, na skraju lasu wzdłuż starego torowiska; 2.07.2012 – 1 ex. na pędzie *Salix* sp. z objawami żerowania larw; 4.07.2012 – 1 ex. na Apiaceae; obs. MJ.

***Hylotrupes bajulus* (Linnaeus, 1758) (R)**

O.O. Bukowina [WR99], 16.07.2019 – 1 ex. na starym, drewnianym słupie telekomunikacyjnym; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 06.1994 – 1 ex. na płocie ze sztachet *P. abies* 2.04.2000 – 1 ex. na ścianie drewnianej stodoły; obs. MJ.

***Ropalopus clavipes* (Fabricius, 1775) (RE?)**

Wykazany z **Kudowy-Zdrój** [WR88] (Śliwiński 1961).

***Ropalopus femoratus* (Linnaeus, 1758) (RE?)**

Wykazany z **Polanicy-Zdrój** [XR08] (Śliwiński 1961).

***Ropalopus macropus* (Germar, 1824) (RE?)**

Wykazany z **Kudowy-Zdrój** [WR88] – obs. Śliwiński (Burakowski i in. 1990).

***Ropalopus ungaricus* (Herbst, 1784) (RE?)**

Wykazany z **Kudowy-Zdrój** [WR88] (Letzner 1871, Gerhardt 1910).

***Callidium violaceum* (Fabricius, 1775) (N)**

O.O. Czerwona Woda [WR99], 17.06.1996 – 2 exx. na odziomku wywrotu *P. abies*; 19.06.1996 – 1 ex. na odziomku ściętego *P. abies*; 27.06.1996 – 1 ex. na odziomku ściętego *P. abies*; 5.06.1998 – 1 ex. na stosie drewna *P. abies*; **O.O. Bukowina** [WR99], 5.06.2010 – 1 ex. na stosie drewna *P. abies*; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 06.1994 – kilkanaście exx. na świeżych deskach *P. abies* na strychu budynku; 26.05.1995 – 1 ex. w locie; obs. MJ.

***Clytus lama* (Mulsant, 1847) (N)**

O.O. Szczeliniec [WR99], 12.07.1994 – 1 ex. na suchym *P. abies* z częściowo odpadłą korą; 26.07.1995 – 1 ex. na pniu *P. abies*; **O.O. Bukowina** [WR89], 8.08.1996 – 1 ex. na *Heracleum sphondylium*; [WR99], 4.06.2020 – 1 ex. i 17.06.2020 – 1 ex. na stosach drewna *P. abies*; 8.06.2000 – 1 ex. w czerpak, obs. MJ.

***Cyrtoclytus capra* (Germar, 1824) (RE?)**

Wykazany z **Dusznik-Zdroju** [WR98] (Horion 1975).

***Phymatodes testaceus* (Linnaeus, 1758)**
(R)

O.O. Bukowina [WR98], 27.06.2019 –
1 ex. na stosie drewna *Quercus* sp.;
14.06.2020 – 1 ex. j.w., obs. MJ.

***Plagionotus arcuatus* (Linnaeus, 1758)**
(ryc. 5) (R)

O.O. Bukowina [WR98], 22.06.2019 –
1 ex. na stosie drewna *Quercus* sp.;
14.06.2020 – 1 ex. j.w., obs. MJ.

***Anaglyptus mysticus* (Linnaeus, 1758)**
(ryc. 6) (R)

O.O. Bukowina [WR98], 25.06.2020 –
1 ex. na stosie drewna *F. sylvatica*; **otl.**
Kudowa-Zdrój [WR88], 4.07.1996 –

1 ex. na *Heracleum sphondylium* na skraju
lasu wzdłuż starego torowiska; 2.05.1998
– 1 ex. na *Sorbus aucuparia*; 18.05.2015 –
2 exx. na *Crataegus monogyna*; obs. MJ.

Lamiinae Latreille, 1825

***Acanthocinus griseus* (Fabricius, 1792)**
(ryc. 7) (R)

O.O. Bukowina [WR99], 5.06.2020 –
2 exx. na stosie drewna *P. abies*, obs. MJ.

***Monochamus sartor sartor* (Fabricius,
1787) (R)**

O.O. Bukowina [WR99], 4.08.2015 – 1♂
na dłużycy świerkowej *Picea abies*, obs.
MJ.

Rycina 5. *Plagionotus arcuatus* – samica (fot. M. Janoszek).
Figure 5. *Plagionotus arcuatus* – female (phot. M. Janoszek).

Rycina 6. *Anaglyptus mysticus* – samica (fot. M. Janoszek).
Figure 6. *Anaglyptus mysticus* – female (phot. M. Janoszek).

Rycina 7. *Acanthocinus griseus* – samiec (fot. M. Janoszek).
Figure 7. *Acanthocinus griseus* – male (phot. M. Janoszek).

Rycina 8. *Pogonocherus fasciculatus* – samica (fot. M. Janoszek).

Figure 8. *Pogonocherus fasciculatus* – female (phot. M. Janoszek).

Pogonocherus fasciculatus (De Geer, 1775) (ryc. 8) (N/R)

O.O. Szczeliniec [WR99], 26.05.1995 – 1 ex. na pniaku *P. abies*; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 21.08.1995 – 1 ex. na czole okorowanego *P. abies*; **O.O. Bukowina** [WR99], 12.06.2002 – 1 ex. podczas czerpakowania; 4.06.2020 – 1 ex. na stosie drewna *P. abies*, obs. MJ.

Leiopus nebulosus (Linnaeus, 1758) (N/R)

O.O. Czerwona Woda [WR99], 7.05.2000 – 5 exx. cult. z żer. w *A. glutinosa*, pobranego 12.04.2000; 23.07.2002 – 1 ex. w czerpak; **O.O. Bukowina** [WR99], 15.06.2000, 1 ex. ex cult. z żer. w gałęzi *Carpinus betulus*, pobranego 13.04.2000; 20.06.2001 – 1 ex. w czerpak; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 06.1994 – 1 ex. w locie; obs. MJ.

Exocentrus adpersus Mulsant, 1846 (RE?)

Wykazany z **Kudowy-Zdrój** [WR88] – obs. Śliwiński (Burakowski i in. 1990).

Agapanthia villosoviridescens (De Geer, 1775) (N)

O.O. Szczeliniec [WR99], 10.06.2000 – 1 ex. w czerpak; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 7.06.1996 – 1 ex. na łodydze rośliny z rodziny Apiaceae, **O.O. Bukowina** [WR99], 10.07.1994 – 1 ex. siedzący na kwiecie *Geranium phaeum* L.; [WR89], 12.06.1996 – 1 ex. odłowiony w czerpak; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 10.06.1995 – 1 ex. na liściu *P. tremula* L. na skraju lasu; 8.07.1995 – 1 ex. na *Aegopodium podagraria*; 25.05.1996 – 1 ex. na liściu *Urtica dioica*; 5.06.1996 – 1 ex. na *A. podagraria*; 6.06.1996 – 1 ex. na *Daucus carota*;

4.07.1996 – 2 exx. na liściach *Heracleum sphondylium*; 5.05.2000 – 1 ex. w czerepak; 21.05.2013 i 07.06.2013, 2 exx. na łodygach *U. dioica*; 10.06.2000 – 1 ex. w czerepak; **otl. Kudowa Zdrój – Pstrężna** [WR89], 30.06.2015 – 1 ex. na liściu *U. dioica*; obs. MJ.

Wykazany wcześniej z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] (Koltze 1873).

***Agapanthia intermedia* Ganglbauer, 1884**
(Ryc. 9) (N/R)

O.O. Bukowina [WR99], 17.05.2000 – 1 ex. w czerepak; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 20.06.1996 – 3 exx. na *Knautia arvensis* na poboczu drogi; 5.06.2011 – 1 ex. na *K. arvensis*; 10.07.2003 – 1 ex. na *K. arvensis*; [WR99], 8.06.2012 – 1 ex. na liściu *K. arvensis*; **otl. Łężyce** [WR98],

27.06.2001 – 1 ex. z *K. arvensis*, obs. MJ.

W pracy Chudzickiej et al. (2001) gatunek prawdopodobnie podany jako *Agapanthia violacea* (Fabricius, 1775) z miejscowości **Kudowa-Zdrój** [WR89], **Jeleniów** [WR98] i **Kudowa-Zdrój – Jakubowice** [WR99].

***Saperda carcharias* (Linnaeus, 1758) (R)**

Otl. Kudowa-Zdrój [WR88], 21.07.1996 – 1 ex. na liściu osiki *Populus tremula* na skraju lasu przy starym torowisku; obs. MJ.

***Saperda perforata* (P.S. Pallas, 1773)**
(ryc. 10) (R)

O.O. Bukowina [WR98], 24.08.2019 – 1 ex. na stosie drewna osikowego *P. tremula*, obs. MJ.

Rycina 9. *Agapanthia intermedia* – samiec (fot. M. Janoszek).

Figure 9. *Agapanthia intermedia* – male (phot. M. Janoszek).

Rycina 10. *Saperda perforata* – samica (fot. M. Janoszek).
Figure 10. *Saperda perforata* – female (phot. M. Janoszek).

Rycina 11. *Oplosia cinerea* – samica (fot. M. Janoszek).
Figure 11. *Oplosia cinerea* – female (phot. M. Janoszek).

***Saperda populnea* (Linnaeus, 1758) (R)**

O.O. Bukowina [WR99], 20.06.1996 – 1 ex. ex cult. z żerowiska w gałęzi *P. tremula*, pobranego 5.06.1996; **otl. Kudowa-Zdrój** [WR88], 3.07.1994 – 1 ex. na liściu *P. tremula* na skraju lasu przy starym torowisku; 5.06.1996 – 2 exx. na liściach *P. tremula* na poboczu drogi; obs. MJ.

***Saperda scalaris* (Linnaeus, 1758) (N/R)**

O.O. Szczeliniec [WR99], 25.05.2002 – 1 ex. otrząśnięty z *Betula pendula* w labiryncie skalnym; **O.O. Czerwona Woda** [WR99], 12.04.2000 – kilka exx. ex pupa z żerowiska w zasiedlonej olszy czarnej *Alnus glutinosa*; 14.03.2002 – kilka exx. ex pupa z żerowiska w *A. glutinosa*; **O.O. Bukowina** [WR99], 30.04.2000 – kilka exx. ex pupa z żerowiska w zasiedlonym jarzębie *Sorbus aucuparia*, pobranym 19.04.2000; obs. MJ.

***Oberea pupillata* Gyllenhal, 1817 (RE?)**

Wykazany z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] (Letzner 1871, Gerhardt 1910).

***Stenostola dubia* (Laicharting, 1784) (R)**

Wykazany z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98], 1.10.2010, 1 ex ex cult. z gałęzi *S. aucuparia* – obs. Tatur-Dytkowski (Mapa Bioróżnorodności [online] 2024).

***Oplosia cinerea* (Mulsant, 1839) (Ryc. 11) (R)**

O.O. Bukowina [WR98], 12.06.2020 – 1 ex. na stosie drewna liściastego; obs. MJ.

***Tetrops praeustus* (Linnaeus, 1758) (R)**

Kudowa-Zdrój [WR88], 2.05.1998 – 1 ex. z *Sorbus aucuparia*; 7.05.1998 –

2 exx. z *S. aucuparia*; 9.05.1999 – 2 exx. z *Prunus spinosa* L.; leg. MJ.

Podsumowanie i dyskusja

Badania pozwoliły na wykazanie lub potwierdzenie występowania 47 gatunków kózkowatych na obszarze PNGS. Stwierdzono trzy gatunki nowe dla Sudetów Zachodnich (*S. buprestoides*, *A. rusticus* i *A. striatum*). Trzydzieści trzy gatunki zostały podane po raz pierwszy z terenu badań, w tym także kilka rzadkich takich jak *Saphanus piceus*, *O. cantharinum*, *O. cinerea* i *S. perforata*.

W literaturze można znaleźć również informacje o występowaniu w rejonie Dusznik-Zdroju kilku gatunków kózkowatych podawanych przez Śliwińskiego (1961): *J. sexmaculata* i *P. cerambyciformis*, dotyczą one jednak terenów na południe od tego miasta, już poza granicą otuliny PNGS, tj. na obszarze Gór Orlickich (inf. ust. Z. Śliwiński). *Judolia sexmaculata* podana została jeszcze z Karłowa, Pasterki i Jeleniowa (Chudzicka et al. 2001). Śliwiński (1961) podaje również informacje dotyczące kilku kolejnych gatunków (patrz powyższy wykaz), które przypisane są do miejscowości Kudowa-Zdrój, Duszniki-Zdrój oraz Polanica-Zdrój. Miejscowości te tylko częściowo znajdują się w otulinie PNGS, a dane te należy traktować już wyłącznie jako historyczne. Obecność tych gatunków wymaga potwierdzenia nowymi obserwacjami. Weryfikacji wymagają również stare dane dotyczące występowania w rejonie Dusznik-Zdroju: *O. pupillata* (Letzner 1876, Gerhardt 1910) i *C. capra* (Horion 1975) oraz w rejonie Kudowy-Zdroju *R. ungaricus* (Letzner 1871, Gerhardt 1910).

Spośród przeanalizowanych pod względem liczebności 62 gatunków przedstawionych w powyższym wykazie, najczęściej zakwalifikowano do grupy rzadkie (R) – 18 gat., dość dużo jest gatunków współcześnie niepotwierdzonych (RE?) – 11, dalej kolejno: nielicznych (N) – 11 i pospolitych (P) – 9. Do gatunków o zmiennej liczebności przyporządkowano 12 taksonów, w obrębie dwóch kategorii: zwykle nielicznych, okresowo pospolitych (N/P) – 5 gat. oraz zwykle nielicznych, rzadko obserwowanych (N/R) – 8 gat. W powyższym zestawieniu nie uwzględniono gatunku, który został wykreślony z listy kózkowatych Polski, tj. *Agapanthia dahli* (Richter, 1820) – to gatunek znany z miejscowości **Duszniki-Zdrój** [WR98] (Zeller 1841), ale możliwość jego występowania w Polsce została zdecydowanie odrzucona (Gutowski 1995).

Analiza obserwacji prowadzonych w miejscowościach uzdrowiskowych, leżących w otulinie PNGS, wykazała, że najczęściej gatunków zaobserwowano w rejonie miejscowości Kudowa-Zdrój – 30 gat., w tym 6 gat. wymagających potwierdzenia (*S. rufus*, *R. clavipes*, *R. macropus*, *R. ungaricus*, *S. meridianus* i *E. adspersus*) oraz Duszniki-Zdrój – 17 gat., w tym 5 gat. wymagających potwierdzenia (*R. alpina*, *T. fuscum*, *C. capra* i *O. pupillata*). W przypadku uzdrowiska Polanica-Zdrój odnotować można jedynie historyczną obserwację jednego gatunku – *R. femoratus*.

Jak dotąd stan poznania kózkowatych PNGS był stosunkowo słaby. Dla porównania w leżącym po drugiej stronie Kotliny Kłodzkiej rezerwacie Śnieżnik Kłodzki odnotowano 16 gatunków

(Gutowski 1988), w tym jeden gatunek stwierdzony dotąd tylko w otulinie PNGS, tj. *Tetropium fuscum* (Burakowski i in. 1990). Z kolei w sąsiadującym od północy fragmencie Sudetów Środkowych zaobserwowano 49 gatunków (Niedojad 2012), w tym 14 gatunków niezaobserwowanych w PNGS i w jego otulinie, tj. *Clytus arietis* (Linnaeus, 1758), *Plagionotus detritus* (Linnaeus, 1758), *Phymatodes alni* (Linnaeus, 1767), *Pyrrhidium sanguineum* (Linnaeus, 1758), *Oberea erythrocephala* (Schrank, 1776), *Oberea oculata* (Linnaeus, 1758), *Phytoecia coeruleascens* (Scopoli, 1763), *Ph. icterica* (Schaller, 1783), *Ph. nigricornis* (Fabricius, 1781), *Pogonocherus hispidus* (Linnaeus, 1758), *Acmaeops septentrionis* (Thomson, 1866), *Anoplodera sexguttata* (Fabricius, 1775), *Cortodera femorata* (Fabricius, 1787) *C. humeralis* (Schaller, 1783).

Należy zaznaczyć, iż w aktualnie istniejących trzech obwodach ochronnych PNGS waloryzacja kózkowatych przeprowadzona została w sposób nierównomierny. Spośród 47 zaobserwowanych w PNGS gatunków kózkowatych na poszczególne obwody przypada: O.O. Szczeliniec – 24 gatunki, O.O. Czerwona Woda – 22 gatunki i O.O. Bukowina – 44 gatunki. W otulinie PNGS i w enklawie Karłów stwierdzono 40 gatunków, w tym 11 już tylko o charakterze historycznym. Liczby te pokazują konieczność podjęcia dalszych prac, celem uzupełnienia danych.

Analiza podobieństw między badanym obszarem, a opracowanymi sąsiednimi obszarami na terenie Polski południowo-zachodniej wskazuje, że jest on pod względem liczby gatunków kózkowatych bardziej zbliżony do Sudetów Środkowych

– wykazano tu 49 gatunków (Niedojad 2012), niż do Karkonoszy, gdzie wykazano 80 gatunków (Konca 1993, Mazur i in. 2016).

Podziękowania

Dziękujemy Małgorzacie Fugowskiej za sporządzenie mapy PNGS i jego otuliny na potrzeby naszego opracowania.

Piśmiennictwo

Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 1990. Cerambycidae i Bruchidae. Katalog Fauny Polski 23(15): 1–235.

Blottner K. 1801. Ober Reinerz. Schlesische Provinzialblätter 34: 338–334, 409–418.

Chudzicka E., Skibińska E., Janoszek M. 2001. The invertebrate fauna of Góry Stołowe National Park, its specificity and value. *Fragmenta Faunistica* 44: 1–19.

Danilevsky M.L. 2024. Catalogue of Palaearctic Cerambycoidea. Available from: <http://cerambycidae.net/catalog.pdf> (Updated: 17.06.2024)

Gerhardt J. 1910. Verzeichnis der Käfer Schlesiens preussischen und österreichischen Anteils, geordnet nach dem Catalogus coleopterorum Europae vom Jahre 1906. Dritte, neubearbeitete Auflage. Julius Springer, Berlin: XVI + 431 pp.

Gutowski J.M. 1988. Ocena stanu poznania kózkowatych (Coleoptera: Cerambycidae) parków narodowych i rezerwatów przyrody w Polsce. *ZOP i ZN PAN. Ochrona przyrody* 46: 281–307.

Gutowski J.M. 1995. Kózkowate (Coleoptera, Cerambycidae) wschodniej części Polski. *Pr. Inst. badaw. Leśn.* 811: 3–190.

Horion A. 1975. Nachtrag zur Faunistik der Mitteleuropaischen Cerambyciden (Col.). *Nachrichtenblatt der Bayerischen Entomologen* 24: 97–115.

Kabała C., Kadej M., Kącki Z., Mazur T., Miścicki S. 2018. Góry Stołowe – przyroda i ludzie. Wydawca: Park Narodowy Gór Stołowych, Kudowa Zdrój. 456 pp.

Kącki Z., Szymura M., Świerkosz K., Swacha G., Pender K. 2018. Roślinność Parku Narodowego Gór Stołowych. 311–328 pp. [W:] Kabała C., Kadej M., Kącki Z., Mazur T., Miścicki S. (eds) *Góry Stołowe – przyroda i ludzie*. Wydawca: Park Narodowy Gór Stołowych, Kudowa Zdrój. 456 pp.

Koltze W. 1873. Eine entomologische Excursion durch die Grafschaft Glatz und in das Riesengebirge. *Berliner entomologische Zeitschrift* 17: 206–210.

Konca B. 1993. Korniki i kózki (Scolytidae i Cerambycidae) Karkonoszy polskich. [W:] Tomaszewski J., Sarosiek J., Szymański S. [red.]. *Geoekologiczne problemy Karkonoszy. Materiały z sesji naukowej w Karpaczu 11–13 X 1991*. Wyd. Uniw. Wrocław.: 285–293.

Kondracki J. 1994. *Geografia Polski – mezoregiony fizycznogeograficzne*. PWN Warszawa, 339 pp.

Letzner K. 1871. Verzeichniss der Käfer Schlesiens. *Zeitschrift für Entomologie, Neue Folge* 2: I–XXIV + 1–328.

Letzner K. 1876. Nachtrage zu seinem Verzeichnisse der Käfer Schlesiens. *Zeitschrift für Entomologie* 5: 20–33.

Löbl I., Smetana A. 2010. *Catalogue of Palearctic Coleoptera. 6. Chrysomeloidea*. Apollo Books, Stenstrup, 924 pp.

- Mapa Bioróżnorodności [online] 2024. Krajowa Sieć Informacji o Bioróżnorodności. [<http://baza.biomap.pl/>] (dostęp: 2024-09-23).
- Mazur A., Klejdysz T., Dobrowolski M., Konwerski S., Królik R., Łabędzki A., Mazur M.A., Przewoźny M. 2016. Chrząszcze saproksyliczne Karkonoszy. Część I – Wykaz gatunków. *Acta Scientiarum Polonorum, Silvarum Colendarum Ratio et Industria Lignaria* 15(4): 269–295.
- Miścicki S., Mielczarczyk J., Szejdrowski M. 2018. Lasy Parku Narodowego Gór Stołowych, 353–374 pp. [w:] Kabała C., Kadej M., Kącki Z., Mazur T., Miścicki S. 2018. Góry Stołowe – przyroda i ludzie. Wydawca: Park Narodowy Gór Stołowych, Kudowa Zdrój. 456 pp.
- Niedojad K. 2012. Chrząszcze z rodziny Chrysomeloidea (Coleoptera) w Sudetach Środkowych. *Przyroda Sudetów* 15: 67–84.
- Śliwiński Z. 1961. Materiały do poznania kózek Polski (Coleoptera, Cerambycidae) ze szczególnym uwzględnieniem okolic Łodzi. *Fragmenta Faunistica* 8: 597–617.
- Strojny W. 1974. Cerambycidae (Coleoptera) Wrocławia w latach 1948–1973. *Polskie Pismo Entomologiczne* 44: 741–752.
- Tarnawski D., Janoszek M. 2018. Chrząszcze (Coleoptera) Parku Narodowego Gór Stołowych. 175–180 pp. [W:] Kabała C., Kadej M., Kącki Z., Mazur T., Miścicki S. 2018. Góry Stołowe – przyroda i ludzie. Wydawca: Park Narodowy Gór Stołowych, Kudowa Zdrój. 456 pp.
- Zeller P.C. 1841. Nachricht uber die Seefelder bei Reinerz in entomologischer Beziehung. *Stettiner Entomologische Zeitung* 2: 171–176.